

Groddjursinventering

Lindholmen, Norrtälje kommun, 2020

Beställning: Norrtälje kommun

Framställt av: Väg & Miljö AB

www.vagochmiljo.se

Slutversion: 2020-07-02

Uppdragsansvarig: Klas Andersson

Kvalitetsansvarig: Magnus Sjölund

Medverkande: Klas Andersson, Magnus Sjölund

Foton: Om inget annat anges: Klas Andersson, Väg & Miljö

Illustrationer och kartor: Väg & Miljö AB

Bilder på framsidan: Objekt 6 (se figur 2 för orientering).

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	SAMMANFATTNING.....	2
2	BAKGRUND.....	2
3	ARTSKYDDSFÖRORDNINGEN.....	3
	Tidigare fynd i närområdet.....	4
	Vanlig snok.....	4
	Artens krav på miljön.....	4
4	METOD.....	4
	Lekvatten.....	4
	Lekmiljöinventering.....	6
5	RESULTAT.....	7
	Livsmiljöer.....	7
	Artskydd.....	10
6	SLUTSATSER.....	10
7	REFERENSER.....	11
	Tryckta källor.....	11
	Digitala källor.....	11

1 SAMMANFATTNING

Väg & Miljö AB fick i uppdrag att inventera ett flertal mindre vattenytor inom ett större sammanhängande vassområde efter grod- och kräldjur inom ett cirka fem hektar stort område inför en detaljplaneprocess (se figur 1). Inom området påträffades en mindre vattensalamander (*Lissotriton vulgaris*) vid inventeringarna. Inga för yngning kunde påvisas.

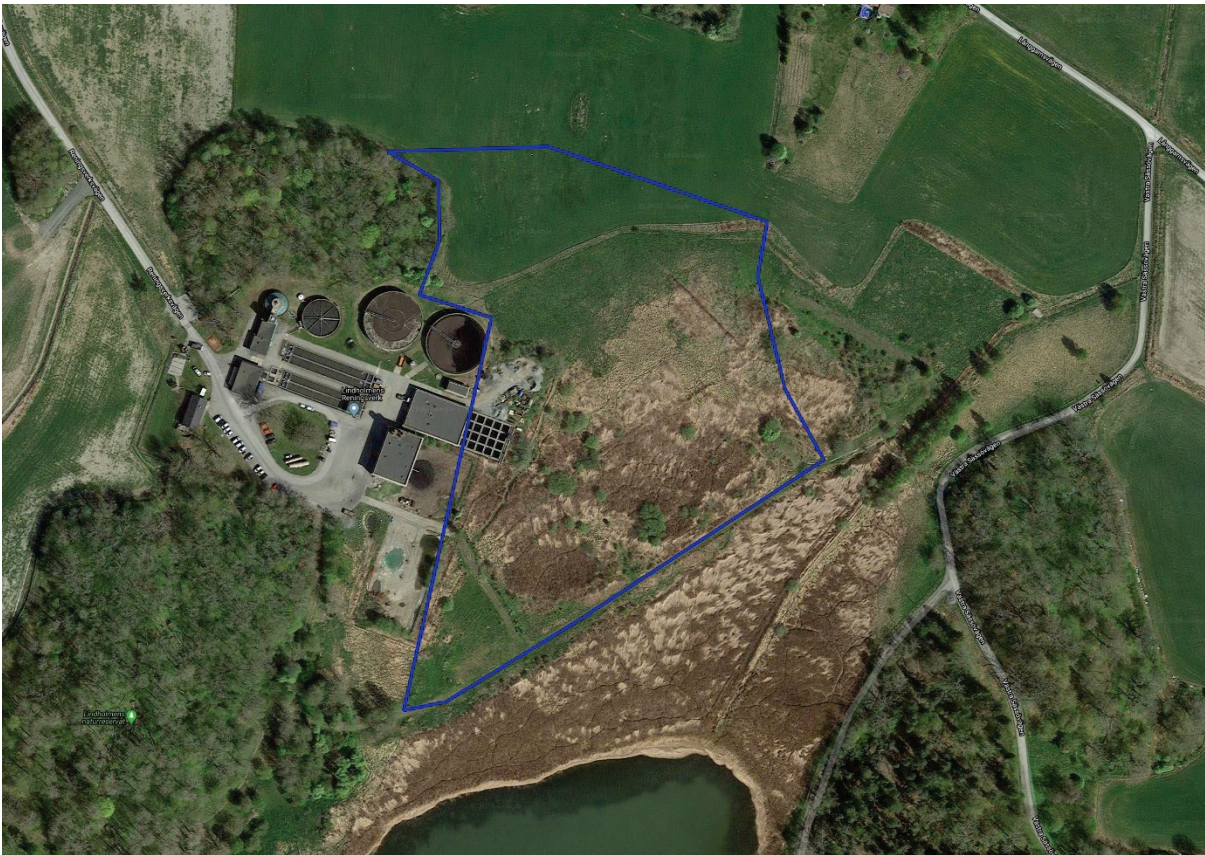
Området bedömdes eventuellt vara av visst värde som födosöksmiljö för vanlig snok (*Natrix natrix*), detta påverkar dock ej planerna för området då arten endast är fridlyst enligt 6 § artskyddsförordningen, vilket inte utgör ett skydd för dess livsmiljöer. Bedömningen är att det kommer finnas tillräckliga miljöer i området för den vanliga snoken varför ingen särskild hänsyn behöver tas till arten.

2 BAKGRUND

Norrtälje kommun arbetar med utbyggnad av reningsverket vid Lindholmen. Området planeras för industrimark med en storskalig industritomt. I området finns ett våt-/fuktområde om ca fem hektar, omgivet av Norrtäljeviken, blandskogar med mycket inslag av löv, samt en viss del åker. Skogarna närmast våtmarken är till största delen skyddade som naturreservat.

Tiggarranunkel (*Ranunculus sceleratus*) påträffades rikligt inom delar av området. Den är en art i släktet smörblommor som växer på fuktig, näringsrik, gärna dygig mark, såsom stränder, diken och kärr. Det svenska namnet kommer av att de nyttjades av tiggare. Nyman skriver 1867 så här om detta "Om bladen tuggas tillräckligt länge bränna de på tungan, Tiggarranunkel vid dammgöra den hudlös och borttaga smaken, hvarvid tänderna domna och tandköttet blöder. Sedan de endast en timma legat på huden, uppkomma gulvätskiga blåsor, hvilka sedan bilda variga och mycket svårläkta sår. På detta sätt lära fordom tiggare, för att väcka medlidande, skaffat sig otäcka sårnader, hvadan växtens svenska namn".

Figur 1. Översiktskarta över områden som inventerades våren 2020.

3 ARTSKYDDSFÖRORDNINGEN

Grod- och kräldjur skyddas av olika förbud enligt 4 och 6 §§ artskyddsförordningen (artskyddsförordningen, 2007:845). Artskyddsförordningen ska ses som en precisering av vad som kan följa av de allmänna hänsynsreglerna när det gäller skydd av arter (mark- och miljööverdomstolen 2013:13 och mark- och miljööverdomstolen M11317-14). Detta innebär att tillståndsmyndigheten ska bedöma hur skyddade arter påverkas av en planerad verksamhet. Syftet med artskyddet är enligt 8 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken att skydda arter.

Samtliga svenska grod- och kräldjursarter är fridlysta. Vissa arter såsom exempelvis åkergroda (*Rana arvalis*) och hasselsnok (*Coronella austriaca*) har även ett starkare skydd enligt 4 § artskyddsförordningen och får inte fångas, dödas eller störas. Djurens fortplantningsområden eller viloplatser får inte skadas eller förstöras. Vissa arter finns dessutom upptagna i art och habitatdirektivets bilaga 2 vilket gör att de har en väldigt stark skyddsstatus. Dispenser söks hos Länsstyrelsen.

Tidigare fynd i närområdet

Vanlig snok

Vanlig snok är bedömd som livskraftig, LC, enligt rödlistan 2020 (Gärdenfors 2020). Arten är fridlyst enligt 6 § artskyddsförordningen. Skyddet innebär att för vilt levande exemplar av arten är det förbjudet att:

- Döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar.
- Ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Fynd av vanlig snok finns rapporterat i Artportalen strax öster om området. Det är detta fynd i kombination med miljön som ligger till grund för bedömningen att området eventuellt kan fungera som födosöksmiljö för arten. Observationen är från maj-september 2018 utan vidare precisering.

Artens krav på miljön

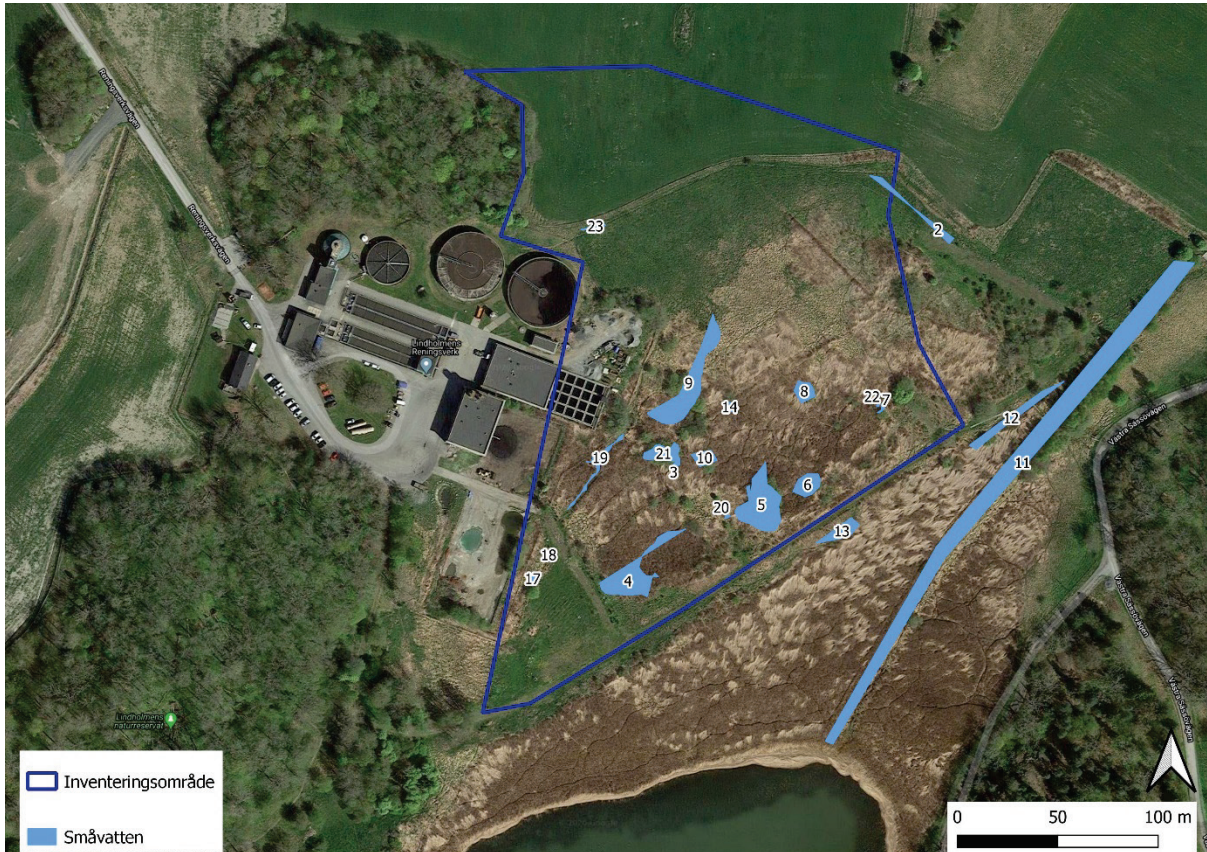
Vanlig snok lever nära vatten, där arten främst livnär sig på groddjur och fisk. På land hittas vanlig snok i högt gräs, men förekommer också i fuktig skogsmiljö och på hållmark. Arten övervintrar i frostfria hålor, ofta i stenrösen, åkerholmar och på blockrik mark, gärna i sydvänt läge.

4 METOD

Inventering efter spelande grodor/lekande salamandrar utfördes i de objekt som pekades ut under daginventeringen 16 april (lufttemp 12 °C, vattentemp i referensområden (område 5, 6 samt 22) 4-8 °C. Nattinventering ett utfördes 16-17 april, relativ luftfuktighet 58%, lufttemp 3-8 °C, vattentemp i referensområden (område 5, 6 samt 22) 4-6 °C. Nattinventering två utfördes 22-23 april, relativ luftfuktighet 66%, lufttemp 3-7 °C, medelvattentemp i referensområden (område 5, 6 samt 22) 5-7 °C. Nattinventering tre 25-26 maj, lufttemp 6-12 °C, relativ luftfuktighet 96%, vattentemp i referensområden (område 5, ~~6~~ samt ~~22~~) 12 °C. Nattinventering fyra 4-5 juni, lufttemp 7-16 °C, relativ luftfuktighet 94%, vattentemp i referensområden (område 5, ~~6~~ samt ~~22~~) 14 °C. Genomstrukna områden innebär att de var mer eller mindre uttorkade vid besöket och därför ej uppmätta. Daginventering efter lämpliga reproduktionsmiljöer, livsmiljöer samt individer av kräldjur gjordes i huvudsak 16 april. Daginventeringen 16 april samt sista nattinventeringen utfördes av Klas Andersson, övriga nattinventeringar utfördes av Magnus Sjölund.

Lekvatten

De utpekade potentiella områdena för lekmiljöer besöktes i sin helhet för att kunna bedöma potentiella livsmiljöer för groddjur (figur 1, 3 och 4). Fynd av dammar/vatten markerades i GIS och en bedömning på plats gjordes utifall dammen/våtmarksområdet kunde hysa lekande groddjur. Endast de platser som bedömdes kunna hysa lekande groddjur återbesöktes nattetid.

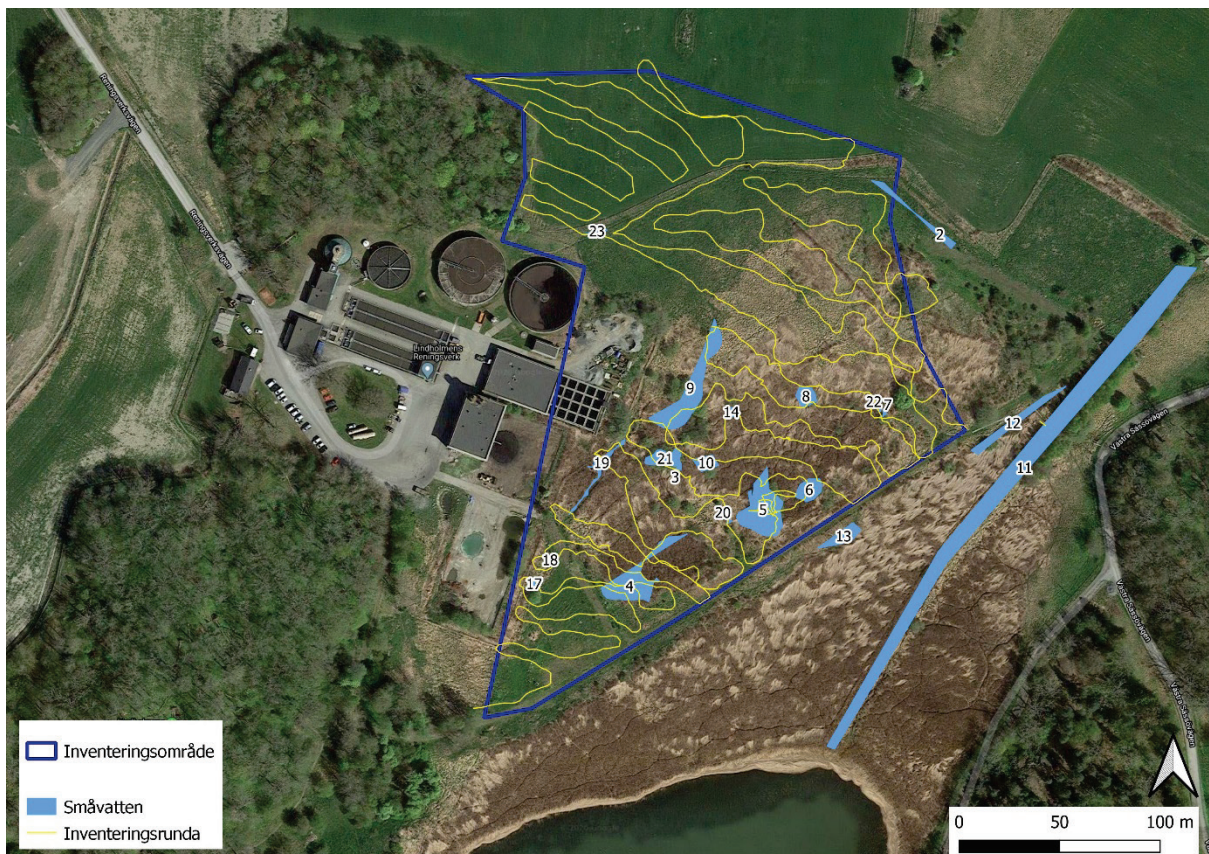
Figur 2. Översiktskarta över småvatten som bedömdes som potentiella lekområden för groddjur.

För att en vattensamling ska betraktas som ett potentiellt lekvatten måste det uppfylla vissa kriterier och ju fler av dessa som uppfylls, desto större sannolikhet att vattensamlingen är lämplig som lekvatten:

- Inte torka ut under perioder då larver befinner sig i vattenmassan
- Ligga i ett öppet och soligt läge
- Vara fri från fisk
- Ligga låglänt
- Vara rikligt bevuxen med vattenvegetation
- Vattnet får inte vara surt.

Lekmiljöinventering

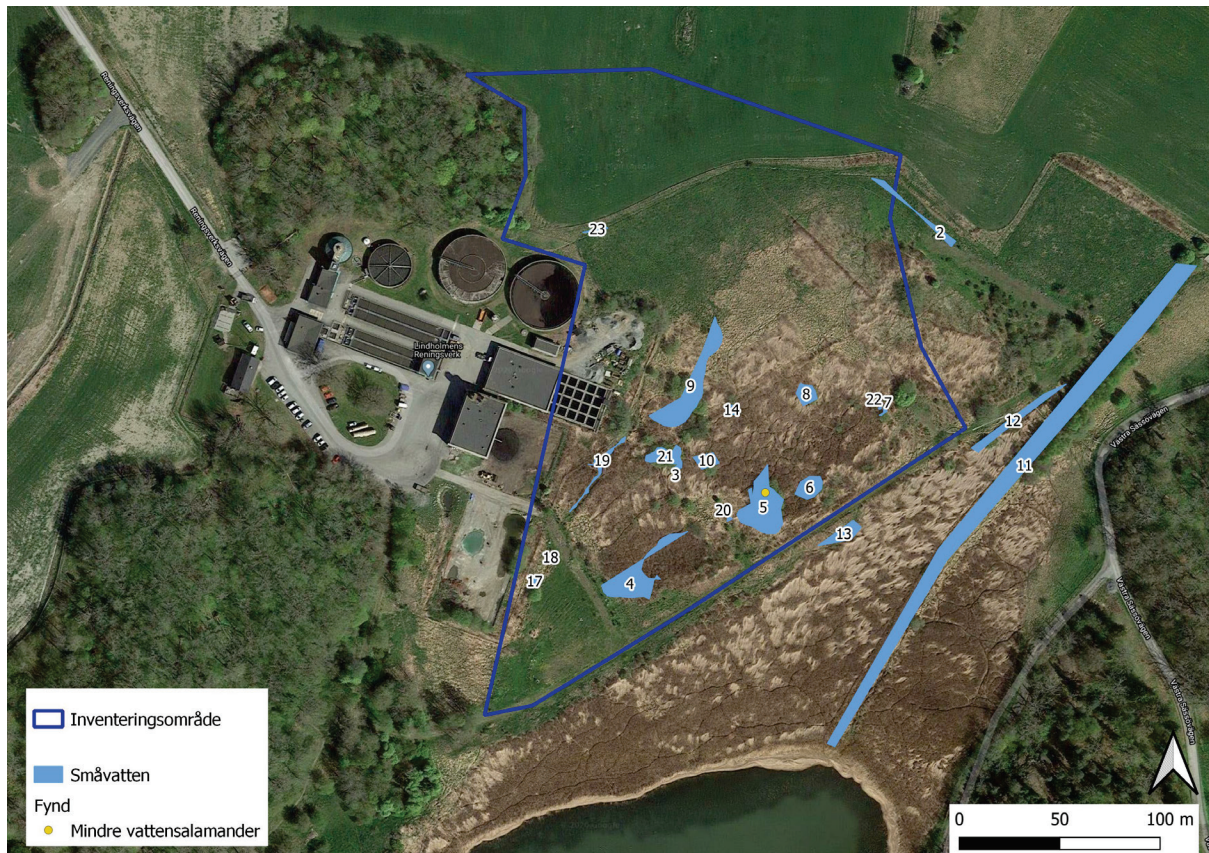
Inventeringen av potentiella lekmiljöer utfördes enligt tabell 1. Den metod som användes var den standardiserade ficklampsmetoden (Naturvårdsverket 2005) som går ut på att eftersök av salamander görs med hjälp av ficklampa i 30 sekunder var femte meter längs strandkanten på varje damm. Då området är beväxt med tät vass var det svårt att få en överblick över området varför det vid samtliga besök också utfördes något som kan liknas vid "Pollards-walk" som annars främst nyttjas vid dagfjärilsinventeringar i syfte att täcka av hela området.

Figur 3. Bilden visar rörelsemönster i fält vid inventeringen den 22-23 april 2020 enligt den justerade metodiken för inventering av stora objekt som nyttjades vid den aktuella inventeringen. Delar väster om område 9 observerades endast visuellt då de ligger inom byggområdet. Deras tillfälliga karaktär medför att de kan bedömas som mycket osannolika reproduktionsmiljöer i dagsläget.

5 RESULTAT

Inom området påträffades en mindre vattensalamander (LC enligt rödlistan 2020). Ingen grodrom eller yngel/smågrodor/larver noterades.

Figur 4. Fynd i det inventerade området. Fynd kunde endast påvisas i område 5.

Tabell 1. Fynd av groddjur vid nattinventeringarna av områdena kring Lindholmen, Norrtälje kommun.

Datum	Art	Kön	Aktivitet	Område
25/5-2020	Mindre vattensalamander	Hane	Lek	5

Livsmiljöer

Då endast ett fynd av mindre vattensalamander kunde påvisas inom området och i dess direkta närhet, trots fem riktade inventeringsbesök i fält, görs bedömningen att området ej ska klassas som en betydande livsmiljö för grod- och/eller kräldjur.

Figur 5. Område 5 fotograferat 16 april 2020.

Figur 6. Område 5 fotograferat 5 juni 2020. Vid besöket 16 april sträckte sig vatten upp till där blå pilen visar i bild.

Figur 7. Den mindre vattensalamandern som påträffades 26 maj 2020.

Artskydd

Mindre vattensalamander är fridlyst enligt 6 § artskyddsförordningen. Skyddet innebär att för vilt levande exemplar av arten är det förbjudet att:

- Döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar.
- Ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Fynden av mindre vattensalamander påverkar ej möjligheterna att exploatera området. Detta då den ekologiska funktionen i området bibehålls. Görs en bedömning av förbuden enligt 6 och 8 §§ på motsvarande sätt som mark- och miljööverdomstolen anger i mål 11317-14. Bör det ifråga om verksamheter där syftet uppenbart är ett annat än att ta bort eller skada fridlysta groddjur krävas en risk för påverkan på den skyddade artens bevarandestatus i området för att utlösa förbuden i artskyddsförordningen. I det planerade verksamhetsområdet vid Lindholmen berörs mindre vattensalamander och eventuellt vanlig snok vilka är skyddade genom förbuden i 6 § artskyddsförordningen. Arterna är relativt vanligt förekommande i landskapet i övrigt. Samtliga bedöms ha en livskraftig bevarandestatus. Påverkan från den planerade verksamheten bedöms inte medföra någon risk för påverkan på arternas bevarandestatus, vare sig lokalt eller regionalt. Förbuden i artskyddsförordningen bedöms därför inte inträda till följd av den planerade verksamheten.

6 SLUTSATSER

Fynd av en adult av arten mindre vattensalamander gjordes vid ett av de fem fältbesöken. Då de arter som sannolikt nyttjar området endast är upptagna enligt 6 § artskyddsförordningen innebär detta inte något skydd för livsmiljöerna (se även text under rubriken artskyddsförordningen). Grod- och kräldjur kommer ha tillräckliga livs- och spridningsmiljöer även efter en eventuell exploatering av området.

Flera av områdena torkade mer eller mindre ut helt under inventeringsperioden (område 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 17, 18, 19, 20, 21, 22 samt 23), varför de med stor sannolikhet kan avfärdas som reproduktionsmiljöer för groddjur. Även det område där en mindre vattensalamander påträffades minskade i omfattning under perioden. Mindre vattensalamander påträffades vid nattinventeringar den 25-26 maj i område 5.

Nästa steg i processen är att ha ett samråd med länsstyrelsen då det diskuteras hur detaljplanen kommer att påverka populationen av groddjur i området.

7 REFERENSER

Tryckta källor

Artskyddsförordningen, 2007:845.

Gustafsson D., 2011, Choosing the best of two worlds. The double life of the great crested newt. Doktorsavhandling. SLU Skinnskatteberg.

Malmgren J., 2007, Åtgärdsprogram för bevarande av större vattensalamander och dess livsmiljöer, Naturvårdsverket, Rapport 5636.

Naturvårdsverket 2005, Undersökningstyp: Inventering och övervakning av större vattensalamander (*Triturus cristatus*) Version 1:0:2005-04-21.

Digitala källor

Notisium.se, mark- och miljööverdomstolen 2013:13

Mark- och miljööverdomstolen, Dom mål nr 11317-14, Svea Hovrätt